

ROTTERDAMMERS, ZO WIJ IETS GEMEEN HADDEN

KORTE ONTMOETINGEN MET ALFRED KOSSMANN (1922-1998)

DOOR TONNY VAN DER HORST

Pas omstreeks 1985 heb ik Alfred Kossmann leren kennen. Daarvoor had ik hem slechts tweemaal vluchtig ontmoet, zodat ik mij uit die tijd moet beperken tot enkele losse herinneringen. In Rotterdam hebben wij nooit contact met elkaar gehad, want toen hij 16 jaar was, trouwde ik in Amsterdam met Victor van Vriesland, die veel later een van zijn beste vrienden zou worden en in verschillende gedaanten in zijn romans zou optreden. Ook vertelde hij over hem in het alleraardigste boekje met herinneringen dat hij in 1969 over Van Vriesland schreef. In 1952 zou Kossmann eveneens, zij het voor een paar jaar, naar Amsterdam verhuizen toen hij de aanstelling van redacteur bij uitgeverij De Arbeiderspers kreeg. Hij keerde echter naar Rotterdam terug toen hij daar kunstredacteur van de Rotterdamse editie van *Het Vrije Volk* kon worden, en in 1962 vestigde hij zich tenslotte voorgoed in de hoofdstad in dezelfde functie bij de Amsterdamse editie van deze krant.

Twintig jaar na de publicatie van zijn debuut *De nederlaag*, een roman over zijn oorlogservaringen als dwangarbeider in Duitsland, kwamen wij elkaar voor het eerst tegen op de stoep van het Amsterdamse literaire café De Engelbewaarder, dat hij met een vrolijk gezelschap verliet toen ik er juist naar binnen wilde gaan. Het was een onalledaagse ontmoeting, mag ik wel zeggen, want terwijl we elkaar passeerden, begon hij zwijgend, met een beminnelijke grijns op zijn gezicht, zijn armen op en neer te bewegen, kennelijk ter illustratie van een gedicht 'De schommel' dat ik ooit had gepubliceerd.

Voordat ik hem zou terugzien, had hij in 1972 het noodlottige auto-ongeluk (beschreven in *Laatst ging ik spelevaren*) dat hem voor de rest van zijn leven invalide maakte, waardoor hij zich alleen nog met een kruk moeizaam kon voortbewegen. Bovendien had hij zijn 'behaaglijk krot', zoals hij zijn woning in de Jordaan placht te noemen, moeten verruilen voor een flat in Amsterdam-Zuid; en tenslotte moest hij ook zijn geregelde verblijf op zijn geliefde Griekse eiland Aegina opgeven. In 1977 schreef hij *De sei-*